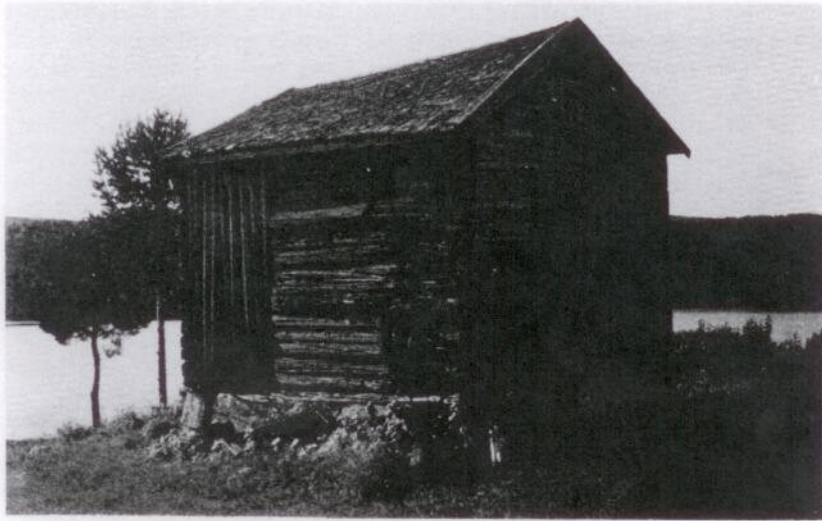

Locksta by

I norra delen av socknen knappt en mil från Nyliden ligger Locksta by, som sedan en del år tillbaka har ett relativt väl utbyggt vägnät, även om inga reguljära färdmedel passerar orten. Byn har en mer än 200-årig historia bakom sig, och den hyste för knappt en mansålder sedan många invånare och hade betydande jordbruk med mycket husdjur, ty här på sydslutningen gav jorden rikligt med korn, potatis och hö. Här fanns många hästar, då lockstaborna även sysslade med skogsavverkningar. Här levde människorna gott litet vid sidan om allfarvägen. Nu har byn egen väg, som sammanbinder länsvägen med Remmarvägen. Byn är liksom andra byar stadd i stark avfolkning och har nu endast tre hushåll med 11 familjemedlemmar. Kreatursskötseln har gått samma väg, ty det finns endast en ko på byn!

Omgivningarna är mycket vackra, och som en liten pärla ligger Lockstasjön som ett vackert blickfång nedanför bebyggelsen.

I dessa trakter har lapparna i århundraden haft sina vinterbetesland för renhjordarna. Runt byn finns nämligen vida, lavrika moar, som gett rikligt bete åt renarna. Kilometervis sträcker sig Lockstamon med Vacksundsmon ända ner mot Gideälven, där det f. ö. finns ett helt system av fångstgropar, vilka med all sannolikhet använts för fångst av vildrenar till in på 1700-talet.

Äldsta kvarvarande byggnad i Locksta är detta häbrä på Nils Larssons hemman.

Locksta är en sägenomspunnen trakt. Det berättas t. ex., hur lappen Sjul Jonsson eller vad han nu hette skulle ha grävt ner en silverskatt i Lockstakullen. Mången lär ha sökt den utan att ha lyckats, så skatten väntar fortfarande på sin upphittare!

Fast bebyggelse

kan konstateras från år 1765, då förre båtsmannen Erik Persson-Kempe erhöll tillstånd att anlägga ett nybygge i Locksta med 18 års skattefrihet. Denne var född i Själevad år 1724 och antogs som båtsman år 1743. Skatt betalades för fyra seland. Vid mantalsskrivningen år 1767 uppges byn ha ett hushåll med tre familjemedlemmar. Något senare omtalas bröderna Per Persson d. ä., f. 1757, och Olov Persson, f. 1759. De var söner till lappmannen Pehr Larsson. Per Persson gifte sig med Erik Persson-Kempes dotter, Margareta Ersdotter, f. 1763. Även Olov Persson var gift, men äktenskapet var barnlöst. Per Persson hade däremot en stor familj.

Under nybyggartiden och ett tag in på 1800-talet bodde i Locksta Pehr Håkansson med stor familj.

Ovannämnde Pehr Persson d. ä. och hans ättlingar kom att dominera byn under lång tid framöver. Därtill gifte sig en del familjemedlemmar in i närliggande byars släkter, så många ättlingar till den förste nybyggaren finns inom socknen.

Större delen av Locksta bys befolkning år 1904. Den gamla damen, tredje från höger i första raden är änkan Magdalena Persdotter, f. 1828. Hon var änka efter bonden Lars Andersson. De var stamförlädrar till släkten Larsson.

För Lockstas vidkommande kan bl. a. nämnas följande ättlingar i mitten på 1800-talet:

Bonden Anders Persson, f. 1831, med familj.

Bonden Pehr Persson-Sjöberg, f. 1838, med familj.

Bonden Lars Andersson, f. 1826, d. 1898, vars hustru Magdalena Persdotter, f. 1828, var syster till de föregående två perssönerna.

Dessutom gifte sig bonden Erik Persson, f. 1805, med Greta Andersdotter, f. 1806 i Studsviken, dit han efter giftermålet flyttade och övertog nybyggaren-svärfaderns hemman.

I Locksta bodde även en tid bonden Pehr Svensson med familj, vilken dock år 1829 flyttade till Granåsen som nybyggare. Mer om dem under Granåsen.

Den tidigare nämnde bonden Anders Persson i Locksta överlät sitt hemman till sönerna Olle och Pelle Lindberg, varvid betydande arealer skogsmark såldes till Mo och Domsjö AB.

Bland övriga affärstransaktioner kan även nämnas, att Per Danielsson och hans hustru Sara Andersdotter köpte kronoskattehemmanet nr 1 om 1½ seland i Locksta år 1834 av Fredrik Fredriksson från Björna för 830 riksdaler riksgälds. Ny ägare för hemmanet blev därefter Erik Andersson, f. 1811, d. 1891, och hans hustru Catarina Persdotter, f. 1810 i Locksta, vilka emellertid år 1857 sålde hemmanet till bönderna Lars Andersson och Anders Persson. Avverkningrätten på 50 år hade dock sålts tidigare till Gideå Bruk. Erik Andersson och hans familj flyttade sedan till Björnsjö, där de för-

Förre bonden i Locksta Nils Larsson i arbetstagen vid 85 års ålder. Han tillhör de ursprungliga lockstaborna.

värvade ett hemman och blev rotfasta. Ättlingar till dem finns bl. a. i Björnsjö och kyrkbyn.

Nämnde Lars Andersson kom som 8- à 9-årig gosse från Kläppsjö i Junsele till Locksta som »getare». Där gifte han sig vad det led och fostrade en stor familj. Det tycks ha varit en idog och framsynt man, som förutseende insåg värdet av jord och skog, och därför kunde han skänka sönerna Abraham Larsson, Kristoffer Larsson och Per Larsson var sitt värdefulla hemman, vilka ännu är i släktens ägo.

Mycket har förändrats sedan stamfadern för de stora släktena Persson-Larsson båtsmannen Erik Persson-Kempe första gången satte hackan i marken. Endast resterna av en stenfot till den första stugan påminner om gångna tider, säger Lars Anderssons sonson 88-åriga Nils Larsson.